373(47.925)
Ա-25

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

1882—3 ուս. տարուայ

ԱՄԵՆԱՊԱՏԻՒ ԲԱՐՁՐ ՍՐԲԱԶԱՆ ՀԱՅՐ, ՍԲԲԵԳՈՒԹԱՒ ՀԱՅՔ

ԵՒ ՄԵԾԱՐՈՒ ՀԱՆԴԻՍԱԿԱՆՔ.

Այսօրուայ կատարած հոգեհանգստեան կարգը յիշեցրեց մեզ այն մեծ կորուստը, որ կրեց ձեմարանը անցեալ տարի Դեկտեմբերի 6 ին. Ազգիս Վեհափառ Կաթուղիկոսը կնքեց իւր կեանքը՝ խոր տրամութիւնն մէջ ձգելով ամբողջ Ազգի հետ ի միասին եւ իւր ձեռակերտ ձեմարանը, որի համար յընթացս երկար տարիների ոչինչ ջանք եւ հոգացողութիւն խնայած էր եւ որ հասել էր արդէն այն դրութեան, երբ մի քանի ամսից յետոյ առաջին անգամ պէտք է աւարտէին իւրեանց ուսման ընթացքը մի քանի ուսանողներ, որոնցով սկիզբն էր գնուելու յաջորդ տարիների համար հետ զհետէ Ազգին պարգեւելու բարձր ուսումն ստացած մանկավարժական պատրաստութեամբ ուսուցիչներ եւ եկեղեցական պաշտօնեաներ: Այսօր, երբ ձեմարանը իւր կարճատեւ գոյութիւնից յետոյ կատարումէ իւր ինամեայ տարեգարձը եւ առաջին շրջանի ուսումնաւարտների մասին տեւտում է հայ հասարակութեան, բացակայ է այն Անձը, որ երկար տարիներ սպասում էր այս օրուան: Այո՛, այս տխուր յիշողութիւնը մեր ամենից ուրախութիւնը տրամութեան է փոխում:

Մանաւանդ զգալի էր Վեհափառ Դէորգ Դ-ի մահը այն կողմից, որ ձեմարանը նիւթապէս անապահով դրութեան մէջ մընալով, շատերի մէջ կասկած էր մնում — մի՞ գուցէ Վեհ. Հիմնադրի հետ ի միասին կնքէ իւր գոյութիւնը եւ այս մեծ հաստատութիւնը: Այս կասկածը բարեբաղդաբար միանգամայն անհիմն եղաւ. այսօր Ս. Մինասը իւր բոլոր ջանքը եւ հոգացողու-

Ա/Ա 14
Ա/Ա 8

թիւնը գործ է դնում ձեմարանը իւր դրութեամբ պահպանելու, չնայելով վանքի ներկայ սուղ միջոցներին: Քանիցս անգամ Ամենապատիւ Սրբազան Տեղակալ Հայրը իւր եւ Սրբազան Սինոդական Հարց եւ վանքի միաբանութեան կողմից յայտարարած է ձեմարանիս մէջ, թէ նոքա ուխտել են նոյնութեամբ պահպանել այս նուիրական տաճարի դրութիւնը: Եւ արդարեւ մինչեւ այսօր ամենայն սրբութեամբ կատարած ենք տեսնում այս ուխտը: Մենք պարտք ենք համարում հրապարակաւ յայտնել այս մասին, որպէս զի ամեն կասկած, եթէ կայ, փարատուի եւ ամենքը հաւատարմութեամբ վերաբերուին դէպի վանքի մտադրութիւնները ձեմարանի մասին:

Միայն նիւթական միջոցներով չէ որ կարելի է ապահոված համարել մի այսպիսի մեծ հիմնարկութեան ապագան: Ի՞նչ կարող է անել դրամը, երբ ջերմ համակրութիւն կամ հաստատուն կամք չկայ՝ գործը առաջ տանելու համար: Այդ ջերմ համակրութիւնը, այդ հաստատուն կամքը մենք ակներեւ տեսնում ենք եւ ամենայն իրաւամբ այդ առհաւատչեայ ենք համարում, որ ձեմարանի յարատեւութիւնը վանքի կողմից միանգամայն ապահոված է: Մենք հարցի նիւթական կողմը երկրորդական ենք համարում, որովհետեւ շատ անգամ տեսել ենք, որ ազգը Ս. Աթոռոյս համար երբէք իւր լումայն խնայած չէ երբ զգացել է, որ այդ գումարը չի վատնվում: Գործի համար դրամ չխնայող ազգը՝ տեսնելով որ Ս. Էջմիածնի մէջ պահպանվում է մի ձեմարան, ուր աւելի քան երեք հարիւր աշակերտ է ուսանում, որոնցից երկու հարիւրը գիշերօթիկ են—ի հարկէ չի խնայելու եւ սորա համար: Այս հանգամանքները ի նկատի առնելով ձեմարանի դրութեան մասին միանգամայն ապահով կարող ենք լինել եւ հանգիստ սրտով շարունակել մեր գործը:— Դառնանք 1882—3 ուս. տարուայ տեղեկագրին:

Ցընթացս 1882—3 ուս. տարուայ Մանկ. ժողովը գումարեցաւ 24 անգամ ձեմարանիս վերաբերեալ զանազան խնդիրների վերաբերութեամբ: Սոցանից գլխաւորներն են.

Տարուայ սկզբում բացուեցաւ Երրորդ լսարանը, որով պէտք է բոլորուէր ձեմարանի մասնագիտական ընթացքը: Ինչ-

պէս որ առաջին երկու լսարանները մանկավարժական ուղղութեամբ էին կազմակերպուած, այնպէս էլ նոր բացուած Գ. լսարանին նոյն ընթացքը նշանակուեցաւ մանկավարժական եւ փիլիսոփայական առարկաներով եւ գործնական պարապմունքներով։ Այնպէս որ մի կողմից մանկավարժութեան եւ սորա օժանդակ փիլիսոփայական գիտութեանց տեսութիւնն էր աւանդվում, միւս կողմից գործնական կրթութիւն էր մատակարարվում մանկավարժական արուեստի մէջ ընտելանալու համար՝ փորձնական դասերի, խորհուրդների եւ ժողովների միջնորդութեամբ, որոնց ղեկավարում էր պ. Սեգրակ Մանգինեանը։ Անցեալ տարի մենք ուրախութեամբ յիշեցինք, թէ ինչ մեծ օժանդակութիւն պէտք է լինէր վարժոցի տեղափոխուելովը նախկին Ժառանգաւորաց Դպրոցի մէջ։ Դորանով ոչ միայն ամբողջապէս ծխական դպրոցի երեք բաժանմունքների դասատուութիւնը յանձնուելու էր մեր լսարանցիներին իւրեանց վարժութեան համար, փոխանակ մի բաժանմունքի, ինչպէս որ առաջին տարին էր քանի ճեմարանը իւր սեփական վարժոցը չունէր, այլ եւ ճեմարանի առաջին դասարանն էլ փոխադրվում էր այնտեղ այն յուսով, որ՝ եթէ փորձը յաջողէր, ապագայում ճեմարանի Բ. եւ Գ. դասարաններն եւս փոխադրուէին եւ այսպէս թէ մեր լսարանցիների վարժութեան ասպարէզը կլայնանար եւ թէ ճեմարանը աւելի կանոնաւորուած դպրոցական մաս կունենար տնտեսական զգալի թեթեւութեամբ։ Բայց կառավարել մի դպրոց մի քանի բաժանմունքներով միայն վարժուող ուսանողների միջնորդութեամբ անհնարին է. հարկաւոր էր նշանակել օժանդակ ուսուցիչներ. մենք խոստացանք, բայց մեզանից միանգամայն անկախ պատճառներով չկարողացանք մեր խոստումը կատարել, որով թէ մնասեցինք վարժոցի ուսման կանոնաւորութեանը եւ թէ չափազանց ծանրաբեռնեցինք մեր լսարանցիներին գործնական պարապմունքներով ի մնաս նոցա տեսական զբաղմունքների։ Դժբաղդաբար առաջիկայ տարին եւս նոյն անյաջող հանգամանքներով ենք սկսում, ուստի Բ. եւ Գ. դասարանների միացման խնդիրը վարժոցի հետ դարձեալ պէտք է յետաձգուի։

Վարժոցի կազմակերպութեան եւ մեր ուսանողաց գործնական պարապմունքների ղեկավարութեան մասին անցեալ տա-

բուայ տեղեկագրիս մէջ հանգամանօրէն խօսել ենք. ուստի աւելորդ է նորից կրկնել այն ամենը. միայն այսչանս բաւական է ասել, որ առանձին վարժոց ունենալով բոլոր յարմարութիւնների հետ ի միասին մենք անյարմարութիւններ եւս ունինք, որոնց առաջը թէեւ այս տարի չենք կարողացել առնել, բայց ապագայի համար անշուշտ տնօրինելու է. մենք չունինք վարժոցի համար շինութիւն. հին Ժառանգաւորաց Դպրոցի շինութիւնը իւր անյարմարութիւններով ամենին յայտնի է. դորա մէջ երեխայ կրթել կարող ենք ասել անհնարին է։ Միւս կողմից վարժոց մտնել ցանկացողների թիւը այնքան մեծ է, որ ամենքին չենք կարողանում բաւականութիւն տալ, շատերը մնում են դուրսը: Բայց եւ այնպէս ստիպուած ենք լինում ամեն մի բաժանմունքի մէջ շատ երեխաներ ընդունելու: Աշակերտաց շատութիւնը թէ շինութեան կողմանէ անյարմար է, քանի որ նստելու տեղ չկայ մեր մութ եւ փոքր սենեակներում եւ թէ այն կողմից, որ նորավարժ ուսուցչաց գործն է դժուարեցնում եւ ի հարկէ այսպէսով վարժոցի յառաջադիմութեանը արգելք լինում: Վաղարշապատում անցեալ տարի գոնեայ մի ծխական դպրոց կար, ուր կարող էին դիմել մեզ մօտ չընդունուածները, իսկ այս տարի այդ դպրոցը փակուեցաւ եւ մենք ստիպուեցանք այնքան աշակերտ ընդունել, որ չենք կարողանում տեղաւորել մեր սենեակներում: Մի ահագին բազմութիւն էլ դեռ դուրսը մնաց: Այս հանգամանքը գրաւել է Ամենապատիւ Սրբազան Տեղակալ Հօր ուշադրութիւնը եւ լիայոյս ենք որ վաղարշապատցիք չեն ինայելու իւրեանց ձեռնտուութիւնը այս գործում եւ այս տարի իսկ կը հոգան վերացնելու գոնեայ մեր ունեցած անյարմարութիւնների մի մասը: Սորա համար հարկաւոր է որ Վաղարշապատը կամ ունենայ իւր առանցին դպրոցը եւ մենք վարժոցի ամեն մի բաժանմունքի մէջ պահենք օչ աւելի քան 20—25 աշակերտ եւ կամ գոնեայ մի այնպիսի ընակարան տայ, ուր կարողանանք զետեղել վարժոցի մի երկու բաժանմունքի աշակերտներին: Եթէ այս չլինի մենք ստիպուած կլինինք կարճելու աշակերտաց թիւը:

Ուսումնական ժողովը դեռ առաջի տարուանից սկսել էր գրաղուիլ ընդհանուր ծրագրի կազմութիւամբ եւ սորա համար լրագրութեան միջոցով դիմեց հայ հասարակութեանը խնդրելով նպաստել այդ գործին խորհուրդներով, ծրագիրներով, դիտողութիւններով եւայլն: Մեր հրաւէրը մնաց միանգամայն առանց ուշադրութեան, չնայելով որ մեր կազմելի ծրագիրը միայն ճեմարանիս համար չէր, այլ բոլոր ազգային ուսումնարանաց: Այս պատճառով անցեալ տարի ծրագրի գործը մնաց անկատար: Այս տարի էլ դիմեցինք արդէն ի ձեռն Ս. Սինոդի մեր թեմական վերատեսուչներին խնդրելով նոցանից իւրաքանչիւրեան ներքոյ եղած ուսումնարանների ծրագիրները իւրեանց անձնական դիտումներով հասցնել մեզ եւ դարձեալ մեր խնդիրը մնաց առանց պատասխանի: Ուստի մենք կազմեցինք մի ծրագիր, որ առաջարկումենք հայ հասարակութեան քննադատութեանը:

Մեր ծրագրով բոլոր ազգային ուսումնարանները չորս կարգի են բաժանվում, իւրաքանչիւրը երեք տարուայ ընթացքով: Այս ուսումնարաններն են. ծխական դպրոց, հոգեւոր դպրոց դպրանոց եւ ճեմարան: Ծխական եւ հոգեւոր դպրոցները պէտք է ունենան եւ չորրորդ լրացուցիչ դասարաններ այն աշակերտաց համար, որոնք իւրեանց ուսումը շարունակելու չեն: Այդ լրացուցիչ դասարանների համար մենք ծրագիր կազմած չունինք: Մեր ցանկութիւնն է եղել ուսումնարանների ծրագիրը այնպէս կազմել, որ մի դպրոցից միւսը՝ բարձրը մտնողը այն անյարմարութիւնները չունենայ, ինչ որ մենք ամեն քայլափոխում հանդիպումենք: Մեր ծրագիրը կարող է փոփոխութիւնների ենթարկուել եւ այդ կողմից մենք ամենայն շնորհակալութեամբ կլսենք ազգային բոլոր ուսումնարանաց մանկավարժական խորհուրդների եւ փորձառու անձանց դիտողութիւնները, բայց մի բան միայն ցանկալի պէտք է մնի, որ մեր զանազան կարգի ուսումնարանները իւրեանց ծրագրով իւրեար հետ սերտ կապուած լինին:

Ահա մեր ծրագիրը.

ԾՐԱԳԻՐ.

ՎԱՐԺՈՑ (Ծխական դպրոց)

1. Բարոյակրթութիւն.

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Մարդը իբրև անդամ ընկերութեան՝ պարզ և ընտանեկան գաղափարներով, որպէս նկարագրում է մեր ազգային բանաստեղծութիւնը։

Հեռնարկ՝ Ազգային ընտանեկան աշխարհ պ. Ս. Մանդինեանի։

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Մարդը ժողովրդեան երևակայութեամբ իբրև գիւղաշնացեալ անդամ ընկերութեան։

Հեռնարկ՝ Ազգային գիւղաշնական աշխարհ պ. Ս. Մանդինեանի։

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Մարդը իբրև անդամ ընկերութեան իւր պարզ նախնի և պատմական կեանքով։

Հեռնարկ՝ Նահապետական և հայրենի աշխարհ պ. Ս. Մանդինեանի։

2. Կրօն.

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Աղօթք. բացատրել ոչ միայն աղօթքների իմաստը, այլ և առանձին խնամքով վերացնել երեխայոց անիմաստ աղօթասացութիւնը, ջանալով որ աղօթքը նոցա զգացմանց արտայայտութիւն լինի։—Տօների նախընթաց օրերը ծանօթացնել երեխայոց այդ տօների հետ և բացատրել։—Հաբաթական խրատ վարժոցի բոլոր աշակերտաց համար իմիասին, նիւթ առնելով նոցա շաբաթական կեանքից և քարոզելով նոցա Աստուածային պատուէրները։

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նոյնը աւելի ընդարձակելով և տեղեկութիւն տալով ժամասացութեան գլխաւոր կտորների մասին։

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նոյնը։

3. Զննական Ո—ԱՐ—Ֆ.

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նիւթ առնել բարոյակրթութեան դասերից, տարուայ եղանակներից և կեանքից. զոր օրինակ՝ ուսումնարան, ծնողական տուն, մարդ և ա-

նասուն, ժամանակ և եղանակ, ամառ և ձմեռ և այլն, ինչպէս ցոյց է տուած աղգային ընտանեկան աշխարհի ուսուցչաց համար նշանակուած մասի մէջ։

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նիւթ առնել նոյն աղբիւրներից։ զոր օրինակ՝ ուսումնարան, աշունք, տուն, քաղաք, աշնան վերջին օրերը, ընտանի կենդանիներ, ձմեռ, նոր տարի, մարդկային կեանք, աշխատանք, նիւթեր, գոյք, ձևեր, կշեռք, գարունը պարտիզում և դաշտում, ընտանի կենդանիներ։ ամառ և այլն։ Տեղագրութիւն Սասունցի Դաւթի։

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նոյն խորագրերը աւելի ընդարձակ։ հովուական և երկրագործական կեանք իւրեանց մանրամասնութիւններով։ և իբրև լրումն տալ համառօտ տեղեկութիւններ միւս դասակարգերի մասին։ Մարդկային արուեստագիտական առարկաների մասին խօսելիս տարբրական տեղեկութիւններ տալ ֆիզիքայից և քիմիայից։ Հայրենիքի և Պաղեստինէի համամատական աշխարհագրութիւնը։ Երկրի գնդաձևութիւնը։ Պարզ յիշատակութիւն աշխարհի մասերի։

4։ Հայոց լեզու։

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Սկզբնական ուսումն գրագիտութեան, նախ գրել և ապա կարդալ։ Պէտք է այնքան վարժել, որ մանուկը կարողանայ կարդալ բառ առ բառ. ամեն գիր, և եթէ այդ դժուար լինի, փորձէ լուծել բառը վանկերի և վանկերը հնչիւնների՝ սկսելով ձայնաւորից և հետ զհետէ կցելով նորան բաղաձայնները։ Պէտք է կարողանայ գրել, եթէ ոչ անսխալ, գոնեայ ըստ արտասանութեան ուղիղ։ Բերանացի հեքիաթներ և անգիր ոտանաւորներ։

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նախադասութիւններով և առոգանութեան նշաններով կարդալ։ թելատրութեամբ գրելու վարժութիւն, ուղղագրութիւնը ստուգել։ հարցերով լուծել նախադասութիւնը, ուղիղ արտագրել առանձին տետրակի մէջ սխալ գրած բառերը, կազմելով նոցանից համապատշաճ խմբեր։ Կարգացածի համառօտ պատմութիւն և գրութիւն։ Անգիր ոտանաւորներ։

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Կարդացածի բովանդակութիւնը հասկանալ։ վարժել գեղեցիկ ընթերցանութեան և այն՝ ամբողջ պարբերութեամբ։ Սկզբունք քերականութեան. մասանց բանից որոշումն, հոլովումն և խոնարհումն, ուղղա-

գրութեան կանոններ, թելատրութեամբ անսխալ գրել. կարդացածի բը-նարաններով փոքրիկ շարադրութիւններ. Անգիր ոտանաւորներ.

5. Ռուսաց լեզու:

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Գրել կարդալու սկիզբն. շուտով սկսել Ռուսաց լեզուով զրուցադրութիւն. ամեն մի հայերէն ասած նախադասութիւն կրկնել ռուսերէն թէ խմբովին թէ առանձին ընտելացնելով աշակերտաց լսողութիւնը ուղիղ արտասանութեան. Ժամանակի ամենափոքր մասը պէտք է նուիրել թարգմանութեան և հայերէն խօսակցութեան. Տարուայ վերջը հայերէնը պէտք է լսուի միայն թարգմանելիս.

6. Թուաբանութիւն.

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Ծանօթութիւն թուերի 1-ից մինչև 10ը ամեն գործողութիւններով և զննական, բանաւոր, մտաւոր և գրաւոր վարժութիւններով, Մանկավարժական Թերթի մէջ տպած հրահանգների համաձայն.

Ձեռնարկ՝ Հէնչէլի թուաբանական խնդիրներ.

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Ծանօթութիւն թուերի մինչև 100ը նոյն վարժութիւններով. պէտք է վարժութիւններով սովորեցնել աշակերտներին բառնալու խնդիրների մէջ պատահած դժուարութիւնները. Այս դասերին պէտք է տալ նաև ծանօթութիւն կեանքի այլ և այլ հանգամանքների մասին.

Նոյն ձեռնարկը և իրև հրահանգ ուսուցչի համար Կեանքի հանգամանքների համեմատ թուաբանութիւն պ. Ս. Մանդինեանի.

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Ծանօթութիւն ամեն թուերի հետ նոյն վարժութիւններով. տարբակոն կոտորակներ. Շարունակութիւն թուաբանական իրագիտութիւն.

Երկրաչափական ծանօթութիւն մարմինների հետ զննական եղանակով և մակարդակ կազմելու վարժութիւններ.

Ձեռնարկ՝ Կեանքի հանգամանքների համեմատ թուաբանութիւն, մասն վերջին.

7. Գրաբար.

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Կարդալուց առաջ վարժել տարբրական գրութեան և գծագրութեան քարտեսատակների վերայ. այնուհետև գրել բառեր, կազմելով նոցա վանկերից.

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Մելանով և գրչով գրել խումբ խումբ միատեսակ թէ փոքր թէ մեծ տառեր ըստ իւրեանց ծագման գծերից, վարժեցնել բառեր և նախադասութիւններ գեղեցիկ գրելու։

Ձեռնարկ—Մակար Տէր Սարգսեանի։

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նոյնը շարունակել, սկսելով և ռուսաց գեղագրութիւնը։

Նոյն ձեռնարկը։

8. Երգեցողու—թիւն։

Ա. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Մանկական երգեր խմբով և դաշնակի ձայնակցութեամբ։

Բ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Աղգային և Եկեղեցական երգեցողութիւն։

Գ. ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔ.

Նոյնը։

Զբօսանք բոլոր բաժանմունքների համար հայրենագիտական տեղեկութիւններ ժողովելու նպատակով. երկրագործական ազատ պարապմունքներ. կազմութիւն զանազան ժողովածուների։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱՑՈՒՑԱԿ

ՎԱՐԺՈՑԻ.

ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ	ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՆԵՐ		
	Ա.	Բ.	Գ.
1. Բարոյակրթութիւն	3	3	2
2. Կրօն	1	2	2
3. Ձենական ուսումն	2	3	2
4. Հայոց լեզու	4	4	4
5. Ռուսաց »	»	»	6
6. Թուաբանութիւն	4	5	3
7. Գրութիւն	2	3	2
8. Երգեցողութիւն	2	2	1
Գումար	18	22	22

Ծանօթութիւն.

Այս դասացուցակը տարուայ ընթացքում ըստ հանգամանաց կարելի է փոփոխութեան ենթարկել։

ՀՈԴԵՒՈՐ ԴՊՐՈՑ.

1. Կրօն.

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ

Սրբազան Պատմութիւն Հին և Նոր Կտակարանի

Ձեռնարկ—Սրբազան Պատմութիւն Հայորդւոյ։ Բերանացի բացատրութիւն եկեղեցական գլխաւոր տօնների։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նոյնը և ժամակարգութիւն։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Համառօտ պատմութիւն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ։

Ձեռնարկ՝ Մելքիսեդեկ եպիսկոպոսի Մուրատեան (հանելով սորա միջից եկեղեցական մատենագրութեան և քաղաքական պատմութեան վերաբերեալ մասերը)։

Հանդանակ հաւատոյ։

2. Հայոց լեզու.

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհաբար. կազմութիւն նախադասութեան — Ա. մասն քերականութեան։

Ձեռնարկ ուսուցչի համար — Քերականութիւն պ. Ս. Պալասանեանի, իսկ աշակերտի համար — պ Կ. Կոստանեանի Հիւսուածքի աշխարհաբարը։ Ցարմարաւոր ոտանաւորներ։ Գրաւոր պարապմունք — կարդացածի բովանդակութիւնը գրել։

Իբրև նախապատրաստութիւն գրաբառի, կարդալ Ս. Աւետարանի առակները։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհաբար. Բ. մասն քերականութեան։ Աշակերտաց ընթերցանութեան համար ընտրել մի որ և է յարմարաւոր գիրք (զօր. Անահիտ, Խոսող կաղնի և այլն)։ Անգիր ոտանաւորներ։ Գրաւոր պարապմունք — ոտանաւորները արձակի փոխել. պարզ շարադրութիւններ տարուայ դասընթացի գիտութիւններից։

Գրաբառ. Ա. մասն քերականութեան։ Ընթերցանութեան գիրք Ծաղկաքաղի Ա մասն պ. Կ. Կոստանեանի. Քերականութեան ձեռնարկ՝ Խոնարհումն բայից և հոլովումն անուանց պ. Կ. Կոստանեանի։ Գրաւոր պարապմունք — թարգմանել դասագրքից գրաբառից աշխարհաբար։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհաբար. Ծանօթութիւն արևմտեան աշխարհաբարի։ Աշակերտաց համար ձեռնարկ «Ճաշակ Հայ մատենագրութեան». կարդալ և

փոխադրել արևելեան աշխարհաբարի բերանացի և գրաւոր։ Գրաւոր պարապմունք տարուայ դասընթացի գիտութիւններից։

Գրաբառ. Բ. մասն քերականութեան, պարզ շարադրութիւն։ Ձեռնարկ՝ Ծաղկաքաղի Բ. մասն պ. Կ. Կոստանեանի և Դարագաշեան քերականութիւն։ Գրաւոր պարապմունք — թարգմանել աշխարհաբարից գրաբառ. փոխադրել ոտանաւորները արձակի։

3. Ռուսաց լեզու.

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն, թարգմանութիւն և գրութիւն (արտագրելով և թելատրելով). անգիր ոտանաւորներ։

Ձեռնարկ. Нашъ другъ Корфа կամ՝ книга для чтенія Паульсона և կամ մի այլ գիրք համապատասխան ընտրութեամբ։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն, թարգմանութիւն, գրութիւն (թելատրութիւն)։ Անգիր ոտանաւորներ։ Ծանօթութիւն պարզ նախադասութիւնների, հոլովումն կանոնաւոր անուանց և խոնարհումն կանոնաւոր բայերի։

Ձեռնարկ՝ Дѣтскій Міръ 1 ч. Ушинскаго։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն, թարգմանութիւն, կարդացածը ռուսերէն պատմել։ Անգիր ոտանաւորներ։ Ոտանաւորները արձակի վերածել և գրել։ Անկանոն անունների և բայերի հոլովումն և խոնարհումն։

Ձեռնարկ՝ Христоматія Поливанова։

4. Մաթեմատիկա.

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Թուաբանութիւն. Թուաբանական չորս գործողութիւնները ամբողջ թուերի հետ։ Ձեռնարկ՝ Կեանքի հանգամանքների համեմատ թուաբանութիւն պ. Ս. Մանդինեանի։

Երկրաչափական գծագրութիւն նկարչութեան հետ։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Թուաբանութիւն — թուաբանական չորս գործողութիւնները կոտորակների հետ։ Ձեռնարկ՝ թուաբանական խնդիրներ Սիմէօնեանի և Վարժելեանի։

Տարրական երկրաչափութիւն (Գծաչափութիւն)։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Թուաբանութիւն. Երեքի կանոնները։

Հանրահաշիւ (Ալգեբրա). Ալգեբրայական չորս գործողութիւններ. հաւասարութիւններ Ա. աստիճանի. յարաբերութիւններ։

Տարրական երկրաչափութիւն (Հարթաչափութիւն)։

5. Ընդհանուր պատմութիւն։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Արևելք և Ցունաստան։
Ձեռնարկ Վելտերի, թարգ. պ. Ն. Ղուկասեանի։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Հռովմ.
Նոյն ձեռնարկը։

6. Ընդհանուր աշխարհագրութիւն։

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհագրութեան Բնական և Աստեղաբաշխական տարերքը։
Ձեռնարկ — պ. Ն. Սիմէոնեանի

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ասիա, Աֆրիկա, Ամերիքա և Աւստրալիա։
Նոյն ձեռնարկը։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Եւրոպա։
Նոյն ձեռնարկը։

7. Հայոց պատմութիւն և Աշխարհագրութիւն Հայաստանի։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Հայոց պատմութիւն կենսագրական եղանակով և Հայաստանի Աշխարհագրութիւն։

8. Ռուսաց պատմութիւն և Աշխարհագրութիւն Ռուսաստանի։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ռուսաց պատմութիւն կենսագրական եղանակով և Ռուսաստանի աշխարհագրութիւն (Ռուսաց լեզուով)։

9. Բնական պատմութիւն։

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Բնութեան երեք թագաւորութիւնները։

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նոյնը

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նոյնը։

10· Զայնագրութիւն·

Ա. ԴԱՍԱՐԱՆ·

Զայնաստիճանների սկզբնական վարժութիւն· Տեսողութեան արժէքի վարժութիւններ· բաղխմանց ընդհանուր կրթութիւն· գրելով և երգելով ուսուցումն նախնական աձ· ակ· բձ· բկ· շարականի եղանակների· Ազգային երգեր·

Ձեռնարկ Թաշճեանի·

Բ. ԴԱՍԱՐԱՆ·

Ուսուցումն նախնական գձ· գկ· դձ· դկ· շարականի եղանակների·

Նոյն ձեռնարկը·

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ·

Ուսուցումն շարականի ութը ձայների դարձուածքների, մեղեդիների և Եկեղեցական տաղերի·

Նոյն ձեռնարկը·

11· Գեղագրութիւն·

Ա· և Բ· դասարանների մէջ Հայոց, Ռուսաց և Տաճկերէն (Տաճկահպատակների համար) գեղագրութիւն·

12· Գծագրութիւն և Նկարչութիւն·

Բոլոր երեք դասարանների համար·

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱՑՈՒՑԱԿ

ԴՊՐՈՑԻ

	ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ	ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ· Ա·	Բ·	Գ·
1·	Կրօն·	3	3	3
2·	Հայոց լեզու·	5	4	4
3·	Ռուսաց »	5	6	6
4·	Մատեմատիքա·	4	4	4
5·	Ընդհանուր Աշխարհագրութիւն·	2	2	3
6·	Ընդհանուր Պատմութիւն·	»	2	2
7·	Հայոց պատմութիւն և աշխարհագրութիւն·	»	2	»
8·	Ռուսաց պատմութիւն և աշխարհագրութ·	»	»	3
9·	Բնական պատմութիւն·	2	3	2
10·	Զայնագրութիւն·	4	2	2
11·	Գծագրութիւն և Նկարչութիւն·	2	1	1
12·	Գեղագրութիւն·	3	1	»
	Գումար·	30	30	30

ԴՊՐՈՒՆՈՑ

1. Կրօն.

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Քրիստոնէական վարդապետութիւն Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ։
Ձեռնարկ—Հրահանգ Մսերի։
Կարգ Աստուածպաշտութեան—Մեկնութիւն արարողութեան Ս. Պատարագի։

Ե ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն Հին Կտակարանի հանդերձ բացագրութեամբ։

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն Նոր Կտակարանի հանդերձ բացագրութեամբ։
Եկեղեցական Տօմար։

2. Հայոց լեզու։

Գ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհաբար. Տեսութիւն մատենագրութեան։
Ձեռնարկ—Ծաղկաքաղ հատուածք հին և նոր մատենագրութեան. Վենետիկ։
Գրաբառ. ընդարձակ քերականութիւն։
Ձեռնարկ—Տարերք քերականութեան Բագրատունւոյ։
Ընթերցանութեան գիրք—Եզնիկ և Ծաղկաքաղի Գ. մասը պ. Կ. Կոստանեանի։
Գրաբար պարապմունք—շարադրութիւն նկարագրական և պատմական բովանդակութեամբ։ Անգիր հատուածներ։

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհաբար. Հայոց մատենագրութեան պատմութիւնը մինչև ԺԲ. դարը։
Գրաբառ. շարադրութիւն՝ ճառեր։
Ընթերցանութեան գիրք՝ Հատընտիրք, Վենետիկ և Գ. գիրք Խորենացւոյ։ Անգիր հատուածներ։

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Աշխարհաբար. Հայոց մատենագրութեան պատմութիւնը մինչև ԺԸ. դարը։
Գրաբառ. շարադրութիւն—խորհրդածութիւններ։
Ընթերցանութեան գիրք—Լամբրոնացւոյ ճառերը։ Անգիր հատուածներ։

3. Ռուսաց լեզու:

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն, թարգմանութիւն և բերանացի պատմութիւն Ռուսաց հեղինակների գրուածքներից։ Առակներ և անգիր ոտանաւորներ։

Քերականութիւն — Վերլուծութիւն բարդ նախադասութիւնների։ Գրաւոր պարապմունք — Փոխատրութիւն ոտանաւորների արձակի, թարգմանութիւն հայերէնից ռուսերէն։

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն, թարգմանութիւն և բերանացի պատմութիւն Ռուսաց հեղինակների գրուածքներից։ Առակներ և անգիր ոտանաւորներ։

Քերականութիւն. Ստուգաբանութիւն։ Ձեռնարկ Грамматика Говорова, курсъ I и II.

Գրաւոր պարապմունք — շարադրութիւն նկարագրական բովանդակութեամբ։

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ընթերցանութիւն և պատմութիւն Ռուսաց հեղինակների գրուածքներից։ Անգիր ոտանաւորներ և արձակ գրուածքների հատուածներ։

Քերականութիւն — Համաձայնութիւն։ Ձեռնարկ Грамматика Говорова, курсъ III и IV.

Գրաւոր պարապմունք — շարադրութիւն պատմական բովանդակութեամբ։

Ծանոթութիւն.

Ընթերցանութեան և ոտանաւորների համար Դ. Ե. Զ. դասարանների մէջ առաջարկվում է. Ժուկովսկի, Պուշկին, Գոգոլ, Կրիլով, Գրիբոյեդով, Կոլցով, Տոլստոյ, Գոնչարով, Նեկրասով, Լերմոնտով։

4. Ֆրանսերէն.

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նախապատրաստական ընթերցանութիւն և գրութիւն։ — Հրահանգ — Մարգոյի դասագրքի Ա. մասը քերականական կանոնների բացատրութեամբ։ Նոյն հրահանգների համեմատ գրաւոր վարժութիւն։ Բերանացի թարգմանութիւն Մարգոյի ընթերցանութեան համար նշանակած դիւրահասկանալի հատուածների։ Անգիր սերտողութիւն թեթև ոտանաւորների։

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Մարգոյի Բ. մասի հրահանգները քերականական կանոնների բացատրութեամբ։ Գրաւոր վարժութիւն նոյն հրահանգների համեմատ։

Թարգմանութիւն նկարագրական և պատմական հատուածներից Մարգոյի։ Անգիր սերտողութիւն առակների հատուածների և ոտանաւորների։

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Մարգոյի Գ. մասի հրահանգները քերականական կանոնների բացատրութեամբ։ Գրաւոր վարժութիւն նոյն հրահանգների համեմատ։ Բերանացի թարգմանութիւն Լրվրէի ծաղկաքաղից։ Անգիր սերտողութիւն ոտանաւորների (հատուածներ)։

5. Հանրահաշիւ.

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ինքնապատկութիւն, արմատ, անհամաչափ քանակութիւններ։ Քանակութիւններ կոտորակ և բացասական աստիճաններով։ Արմատներով հաւասարութիւններ։ Հաւասարութիւն Բ. աստիճանի։ Ցառաջատութիւն։

Ձեռնարկ — Руководство Алгебры Малинина и Буренина, Алгебра Бычкова, Задачникъ Пржевальскаго.

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Լոգարիթմոս (նշանակ). անյայտ աստիճաններով հաւասարութիւններ, անորոշ հաւասարութիւններ։ Հաւասարութիւնների հետազօտութիւն։

Նոյն ձեռնարկները։

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ

Կրկնութիւն հանրահաշուի. Նիւտոնի բինոմը. կարգեր. անորոշ գործակիցների եղանակ. Ալգեբրական քանակութիւնների ամենամեծ և ամենափոքր նշանակութիւնները։

Կրկնութիւն թուաբանութեան։

6. Երկրաչափութիւն.

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Գծաչափութիւն և հարթաչափութիւն։

Ձեռնարկ Руководство къ Геометріи Давидова.

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Ծաւալաչափութիւն.

Նոյն ձեռնարկը։

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Կրկնութիւն Երկրաչափութեան։

7. Եռանկիւնաչափութիւն.

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Հարթ եռանկիւնաչափութիւն.

Ձեռնարկ — Тригонометрія Малинина.

8. Տիեզերագրութիւն.

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Համառօտ աստղաբաշխութիւն.

Ձեռնարկ Космографія Малинина.

9. Ընդհանուր պատմութիւն.

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Միջին դարեր.

Ձեռնարկ — Հուլգին և Իլովայսկիյ.

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նոր դարեր.

Ձեռնարկ — Իլովայսկիյ.

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նորագոյն ժամանակ և կրկնութիւն ամբողջ ընդհանուր պատմութեան.

Նոյն ձեռնարկները.

10. Հայոց պատմութիւն.

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Հին պատմութիւն մինչև Դ. դարը.

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Դ. դարից մինչև ԺԲ. դարը.

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

ԺԲ. դարից մինչև ԺԹ. դարը.

Կրկնութիւն ամբողջ Հայոց պատմութեան.

11. Ռուսաց պատմութիւն. (Ռուսաց լեզուով):

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Հին պատմութիւն մինչև ԺԷ. դարը.

Ձեռնարկ Իլովայսկիյ.

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Նոր պատմութիւն ԺԷ. դարից մինչև ԺԹ. դարը.

Նոյն ձեռնարկը.

Կրկնութիւն ամբողջ Ռուսաց պատմութեան.

Ա 714
14177

12 Բնագիտութիւն (Ֆիզիքա).

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Փորձնական ֆիզիքա — Մագնիսականութիւն, Էլէքտրականութիւն և ընդհանուր տեղեկութիւններ միւս զօրութեանց մասին։ —

Ձեռնարկ — Բնագիտութիւն Տէրտէրեանի.

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Գալվանականութիւն, ջերմութիւն, լրաբաշխութիւն, օդաբաշխութիւն և ձայն։

Ձեռնարկ — Физика Малинина

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Զօրութիւններ, մեքենաներ, շարժողութիւն, լոյս։

Նոյն ձեռնարկը։

Կրկնութիւն ամբողջ ընթացքի՝ լրացմամբ։

13. Բիւրեղ.

Դ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Անգործարանաւոր քիմիա.

Ձեռնարկ Основанія Химіи Бокій.

Ե. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Գործարանաւոր քիմիա։

Նոյն ձեռնարկը։

14. Մարդաբանութիւն և Բնախօսութիւն.

Զ. ԴԱՍԱՐԱՆ.

Համառօտ՝ մարդու կազմուածքը և կեանքը։

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱՑՈՒՑԱԿ

ԴՊՐԱՆՈՑԻ.

ԱՌԱՐԿԱՆԵՐ	ԴԱՍԱՐԱՆՆԵՐ. Դ.	Ե.	Զ.
1. Կրօն	3	2	3
2. Հայոց լեզու	2	2	2
3. Տեսութիւն մատենագրութեան . . .	4	»	»
4. Հայոց մատենագրութեան պատմութիւն . .	»	3	3
5. Թուական լեզու	5	4	3
6. Գրաբարերէն	4	4	3
7. Մատեմատիքական գիտութիւններ . .	4	4	4

8.	Ընդհանուր պատմութիւն	2	2	3
9.	Հայոց պատմութիւն	2	2	2
10.	Ռուսաց պատմութիւն	»	2	2
11.	Փիզիքա	2	3	3
12.	Քիմիա	2	2	»
13.	Մարդակազմութիւն և բնախօսութիւն	»	»	2
	Գումար	30	30	30

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ԴԱՍԱՅՈՒՑԱԿ

ՀԵՄԱՐԱՆԻ.

	ԱՌԱՐԿԱՆՆԵՐ	ԼՍԱՐԱՆՆԵՐ. Ա.	Բ.	Գ.
1.	Ընդհանուր Եկեղեցական պատմութիւն	2	»	»
2.	Մեկնութիւն Ս. Գրոց	»	2	2
3.	Եկեղեցական մատենագրութիւն Հայոց	»	»	3
4.	Հայոց լեզու	2	»	»
5.	Նոր մատենագրութիւն Հայոց	2	»	»
6.	Քննական քերականութիւն	2	»	»
7.	Հնախօսութիւն Հայաստանի	»	3	»
8.	Տրամաբանութիւն	2	»	»
9.	Մանկավարժութիւն	2	»	»
10.	Բարոյական Փիլիսոփայութիւն	»	»	2
11.	Հոգեբանութիւն	»	4	»
12.	Մեսոդիքա	»	»	2
13.	Ընդհանուր գրականութիւն	2	2	2
14.	Ռուսաց գրականութիւն	2	2	2
15.	Գերմաներէն	3	3	4
16.	Պրանսերէն	3	2	1
	Գումար	22	18	18

Անցեալ տեղեկագրիս մէջ զետեղուած ցուցակից երևում է, որ 1882—3 ուս. տարուայ սկիզբը պէտք է ժողովուէին Հեմարան 157 հոգի: Սոցանից չվերադարձան 5-ը. նոր ընդունեցինք — ժառանգաւորաց Դպրոցից 35 գիշերօթիկ աշակերտներ, զանազան

տեղերից 39 գիշերօթիկ եւ 117 երթեւեկ աշակերտներ. ուրեմն ընդհանուր թիւ աշակերտաց էր յընթացս 1882—3 ուս. տարուայ 336, որոնցից 219 ը գիշերօթիկ:

Մայիսին եղան հրապարակական քննութիւններ վարժոցի երրորդ բաժանմունքում, երրորդ դասարանում, վեցերորդ դասարանում եւ երրորդ լսարանում. իսկ միւս դասարանների մէջ դասերը շարունակուեցան մինչեւ Մայիսի 15 ը եւ այդ դասարանների աշակերտները փոխադրեցին իւրեանց տարեկան յառաջադիմութեան թուանշաններով:

Առաջին հարցաքննութիւնը Գ. լսարանում պատուեց իւր ներկայութեամբ Ամենապատիւ Բարձր Սրբազան Տեղակալ Հայրը, իսկ միւս օրերը ներկայ էին լինում միաբան Ս. Հայրերից ոմանք:

ՑՈՒՑԱԿ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆԱՀԱՇԻՎ.

	Առաջին	Փոխադրեալ	Երկրորդ	Միասնաց արտաքին բարեգ.	Ազնիւ եղան ըստ կարգաց	Լաւագոյնքն ըստ տարիքաց Մասնակ. Գիրքերով	Դասընթացաց	Գումար
Երրորդ լսարանից	6	»	»	1	»	»	»	7
Երկրորդ »	»	10	»	1	1	»	»	12
Առաջին »	»	16	»	»	»	»	»	16
Վեցերորդ դասարանից	»	10	»	»	»	»	»	10
Հինգերորդ »	»	15	»	»	2	2	»	19
Չորրորդ »	»	10	»	»	2	7	»	19
Երրորդ »	»	25	3	»	4	4	»	36
Երկրորդ »	»	31	8	1	11	2	1	54
Առաջին »	»	26	7	»	10	»	»	43
Երրորդ բաժանմունքից	»	28	6	»	7	»	»	41
Երկրորդ »	»	31	7	»	8	»	»	46
Առաջին »	»	24	7	»	2	»	»	33
Գումար	6	226	38	3	47	15	1	336

Այս հաշուից երեւում է, որ 100 ին 67 փոխադրուել են, 100 ին 11 մնացել են դասարաններում, հարիւրին 4 արձակուել են*):

(*) Անցեալ տարի 100 ին 62 փոխադրեալ էին, 25 - մնացել եւ 8 ը — արձակուել։

Այս տարի աւարտեցին իւրեանց ուսման ընթացքը Գ. լսարանից վեց ուսանողներ:

Գեօնջեան Եղիազ Ալէքսանդրապոլցի,
Կանայեան Ստեփանոս Բգդիրցի,
Տէր Բարդուղիմէոսեան Գէորգ Պրուսացի,
Տէր Գաբրիէլեան Սարգիս Քութայիսեցի,
Տէր Մկրտչեան Կարապետ Ագուլեցի,
Տէր Պողոսեան Պողոս Ալէքսանդրապոլցի,

Սոցանից Գեօնջեանը եւ Տէր Պողոսեանը հրաւիրուեցան Շուշի ուսուցիչ, Տէր Բարդուղիմէոսեանը եւ Տէր Մկրտչեանը նշանակուեցան ուսուցիչ եւ վերակացու ձեմարանում, իսկ Կանայեանը եւ Տէր Գաբրիէլեանը գնացին արտասահման ուսումը շարունակելու՝ առաջինը իւր հաշուով, իսկ երկրորդը Պ. Աղէքսանդր Մելիք Հայկազեանի, որ իւր սեփական արդիւնքից նշանակել էր 840 ռ. ի տարին եւ յանձնել էր ձեմարանիս ուսուցչական ժողովին ընտրել իւր ուսումնաւարտներից մինին արտասահման ուղարկելու համար. միանգամայն խոստանալով որ երբ այս առաջինը աւարտէ իւր ուսման ընթացքը՝ միւսին ուղարկէ ըստ ընտրութեան խորհրդոյ ձեմարանի: Ուսուցչական ժողովը ընտրեց Տէր Գաբրիէլեանին եւ պայման կապեց նորա հետ, որ երեք տարուայ ընթացքում նա ուսանի Աստուածաբանական գիտութիւնք եւ պարտաւորուի իւրաքանչիւր տարուայ փոխարէն մի տարի եւ կէս ծառայել ուսուցչութեան պաշտօնով ձեմարանում կամ մի որ եւ է ազգային ուսումնարանում:

Ի բոլոր սրտէ շնորհակալ ենք Պ. Մելիք Հայկազեանից, որ իւրեան յատուկ առատաձեռնութեամբ հոգացողութիւն է անում ձեմարանի եւ մեր ազգային ուսումնարանների համար ուսուցիչներ պատրաստելու: Այո՛, միանգամայն երախտապարտ ենք առ Պ. Մելիք Հայկազեանը եւ սիրելի է մեզ յուսալ, որ պարոնի գովելի ընթացքին հետեւողներ կլինին եւ մեր այլ մեծատունները, որով կարճ ժամանակուայ ընթացքում կպատրաստուին ընտիր ուսուցիչներ մեր ազգային ուսումնարանների համար: Ապա թէ ոչ այժմ այնքան սահմանափակ է ուսուցչաց թիւը եւ այնքան մեծ ուսուցիչների կարօտութիւնը, որ մեր ուսումնարանների վարչութիւնները մեծ նեղութիւն են քաշում պակասած

ուսուցչաց թիւը լրացնելու համար եւ շատ անգամ ամենագրելխաւոր առարկաներ մնում են առանց աւանդելու՝ ուսուցչաց պակասութեան պատճառով:

Աշակերտաց ներքին կացութեան մասին անցեալ տարի տեղեկագրիս մէջ երկար խօսած լինելով, այժմ կրկնելու միեւնոյնը կարեւորութիւն չենք համարում. միայն ցաւով պէտք է արձանագրենք այստեղ, որ այս տարի Փետրվարի 2 ին վախճանեցաւ մեր երկրորդ դասարանի աշակերտ Երեւանցի Յարութիւն Յովակիմեանը, որ վարակիչ տենդով հիւանդանալով մի քանի օրուայ մէջ կնքեց մահկանացուն: Միւս հիւանդները, չնայելով որ մի քանի ծանր հիւանդութեան դէպքեր ունեցանք, բարեբաղդաբար առողջացան:

ՅՈՒՑԱԿ ԱՇԱԿԵՐՏԱՑ

ԸՍՏ ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ.

Լ. ՈՒՍԱՍՏԱՆ.

Ա. ՆՈՐ ԴԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ԵՒ ՌԵՍՍԱՐԱԲԻԱՅԻ ՎԻՃԱԿ

	Գիշ.	Երթ.
Քիշնև քաղաք.	2	»
Նոր Նախիջևան »	4	»
Նիսվիթա գիւղ.	1	»
Թոփթի »	1	»
Օրբաղար քաղաք	3	»
Ղարասուբազար »	4	»
Օգնասայ »	1	»
Գումար	16	

Բ. ԱԺԴԱՐԽԱՆԻ ՎԻՃԱԿ.

Մողոկ քաղաք.	2	»
Ղզլար »	1	»
Ղարաջալիլ գիւղ.	1	»
Նոր Արմաւիր »	2	»
Վլադիկավկազ քաղաք	1	»
Գումար.	7	»

Գ. ՎՐԱՍՏԱՆԻ ԵՒ ԻՄԵՐԵԹԻ ՎԻՃԱԿ.

Տփխիս քաղաք.	3	«
Մանգլիս գիւղ.	1	»
Ջալալոգլի »	2	»
Վարդաբլուր »	1	»
Օձուն »	1	»
Դիլիջան »	2	»
Քարվանսարայ »	1	»
Քութայիս քաղաք	2	»
Դուշեթ »	1	
Սղնախ »	1	1
Ջաբախալայ »	1	»
Ախալցխա »	4	»
Ծաղրութ գիւղ.	1	»
Սուլդա »	1	»
Ցխինվալ »	1	»
Գանձակ քաղաք.	1	»
Գումար	23	2

Դ. ԱՐՁԱԽԻ ՎԻՃԱԿ.

Շուշի քաղաք.	4	»
Հադրութ գիւղ	1	»

Խլաթաղ	»	1	»
Նորշէն	»	1	»
Փիրաջամալ	»	1	»
Նուսխի քաղաք·		2	»
Նիժ գիւղ·		2	»
Վարդաշէն	»	2	»
Դաշբուլաղ	»	1	»
Գումար		15	»

Ե. ՇԱՄԱԽՈՒ ՎԻՃԱԿ.

Սաղիան գիւղ·		1	»
Խաչմազ	»	1	»
Գումար		2	»

Զ. ԵՐԵՒԱՆԻ ՎԻՃԱԿ

Երևան քաղաք·		16	1
Զիդամլու գիւղ		1	»
Ղամարլու	»	1	»
Բաշնորաշէն	»	»	2
Ալէքսանդրապոլ քաղաք		6	3
Մեծ Ղարաբիլիսա գիւղ		4	»
Հ. Նախիջևան քաղաք		»	4
Նստապատ գիւղ·		1	»
Ագուլիս	»	3	»
Փորագաշտ	»	1	»
Նորս	»	1	2
Տաթև	»	2	1
Մեղրի	»	1	»
Դարաբաս	»	1	»
Քաջարան	»	1	»
Բռնակոթ	»	2	»
Առաջաձոր	»	1	»
Խնձորէս	»	1	»
Ուզ	»	»	1
Մարաղ	»	»	1
Վաղարշապատ	»	17	51
Օշական	»	1	3
Աշտարակ	»	4	1
Բիւրական	»	»	1
Փարպի	»	»	1
Գուանգանոց	»	1	1
Ալիբեգլու	»	2	7
Զէյվայ	»	3	3
Հաջիլար	»	»	1
Աղջաղալա	»	1	6
Սամաղար	»	1	1
Քեօրփալու	»	-	1
Ղուրտուղուլի	»	»	1
Գեչրլու	»	»	1
Շահրիար	-	»	1
Դաուզիդիդան	»	1	»
Թալիշ	»	1	»
Մարգարագիւղ	»	1	»
Հ. Էվջիլար	»	1	2
Բլուր	»	1	»
Իգդիր	»	3	3
Իգդիրմամա	»	2	»
Կողբ	»	»	1
Գարաբաղար		1	»
Ալիղամար	»	»	1
Ադիաման	»	2	2
Անարան	»	4	3
Ախթա	»	»	1
Ն. Բայազիտ քաղաք		1	»
Գումար		91	108

Է. ԿԱՐՍԻ ՎԻՃԱԿ.

Կարս քաղաք·		1	»
Ղալչախչան գիւղ·		1	»
Գումար		2	»

II ՏԱՃԿՈՒՍՏԱՆ

Ա. ՏԱՃԿԱ—ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հ. Բայազիտ·		1	2
Ալաշկերտ·		5	»
Արարկեր·		2	»
Երզնկայ·		1	»
Վան·		4	1
Տիգրանակերտ		2	»
Մուշ·		3	1
Գումար		18	4

Բ. ԱՆԱՏՈԼԻԱ.

Պիլիճիկ·		1	»
Իւնիա·		1	»
Պրուսսա·		5	»
Տրապիզոն·		2	»
Հաբին Քարահիսար·		2	»
Աֆիոն Քարահիսար·		1	»
Քեօթայ·		1	»
Նիկոմիդիայ·		2	»
Գումար·		15	»

Գ. ԿԻԼԻԿԻԱ.

Անթափ·		2	»
Գումար·		2	»

Դ. ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆ.

Կ. Պոլիս.	19	2
Ադրիանապոլիս.	1	»
Ռոդոսդո.	1	»
Դարդանել.	1	»
Գումար	22	2

III ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Դավրէժ.	3	»
Խոյ.	2	«
Սալմաստ.	1	»
Գումար.	6	»

IՎ ՌՈՒՍԱՍՏԱՆ.

Փօքշան.	1	»
Գումար.	1	»

Անցեալ տարի ուրիշ գրականական ժողով ունեցանք: Այս ժողովներից հինգին Գ. լսարանի ուսանողներից բերանացի առենաբանեցին՝ Այվազեան Յարութիւնը Ս. Ս. Թարգմանչաց տօնին, Տէր Բարգուդիմէոսեան Գէորգը — Ս. Ս. Թադէոսի եւ Բարգուղիմէոսի տօնին, Տէր Գաբրիէլեան Սարգիսը — Ս. Ս. Սահակայ եւ Մեսրոպեայ տօնին, Տէր Պողոսեան Պողոսը — Ս. Ս. Վարդանանց զօրավարաց տօնին եւ Կանայեան Ստեփաննոսը — Ս. Հօր մերոյ Գրիգորի Լուսաւորչի մուտն ի Վիրապն տօնին:

Այս վերջին ժողովը պատուեց իւր ներկայութեամբ Ամենապատիւ Բարձր Սրբազան Տեղակալ Մակար Արքեպիսկոպոսը միաբան Հարց մի քանիսի աջակցութեամբ:

Բացի բանաւոր առենախօսութիւններից սոյն ժողովներին եղան նաեւ մասնակցողներ Ա. լսարանից գրաւոր կերպով՝ Խաչատրեան Մանուկ, Պոսնեան Ներսէս, Վարդանեան Կարապետ, Մուրատչեան Նիկողայոս, Տէր Յակոբեան Տիգրան, Սուրբանշահեան Մելքոն, Յովհաննիսեան Տիգրան, Տէր Աւետիքեան Միքայել, Տէր Վրթանիսեան Քրիստափոր, Տէր Պետրոսեան Յովսէփ եւ Զ. դասարանից Մկրտչեան Սարգիս:

Միւս երեք ժողովները տօներից դուրս օրեր էին եւ նոցա նիւթը Մանկավարժութիւնն էր եւ Ընդհանուր Պատմութիւնը: Սոցա մասնակցեցին Բ. լսարանից՝ Պէքարեան Յակոբը, Զամինեան Աբրահամ, իսկ Գ. լսարանից՝ Տէր Պողոսեան Պողոս:

Անցեալ 1881 — 2 ուս. տարուայ ուսուցիչներից եւ վերակացուներից անձնական պատճառներով տարուայ սկզբից թողին ձեմարանը՝ Գեր. Արիստակէս Եպիսկոպոս Սեդրակեան, Պ. Մար-

տիրոս Սիմէոնեան, (որի մահուան գուժը մեզ ամենից առանձին ցաւ պատճառեց), Բարսեղ Բատամեան, Ոսկան Յովհաննիսեան. 1883 ի Յունվարից՝ Պ. Պ. Բժ. Գրիգոր Տէր Գրիգորեան, Մարտիրոս Քէրէստէճեան, Առաքել Սագինեան եւ քարտուղար Դարեգին Տէր Արիստակէսեան:

Նոր հրաւիրուեցան՝ Արժ. Եփրեմ Սարկաւագ Սուքիասեան, Պ. Սեդրակ Արարատեան. իսկ բժշկի պաշտօն վարումէր ժամանակաւորապէս գաւառական Բժ. Տէր Գասպարեանը:

Անցեալ 1882 — 3 ուս. տարուայ ընթացքում դասատու էին ձեմարանում.

Գէր. Գրիգոր Եպիսկոպոս Ազատիրեան.

Աստուածաբանութիւն, Կրօն և Ընդհանուր Եկեղեցւոյ Պատմութիւն.

Արժանապատիւ— Կէ—ղեղ Վարդապետ Սրապեան.

Կարգ Աստուածպաշտութեան, Եկեղեցական Տոմար և Հայոց լեզու.

Արժանապատիւ— Ղևոնդ Վարդապետ Յովսէփեան.

Քարոզութիւն. նաև վարումէր վերակացութեան պաշտօն.

Պ. Սեդրակ Մանդինեան.

Տրամաբանութիւն, Մանկավարժութիւն, Բարոյական Փիլիսոփայութիւն, Հոգեբանութիւն. նաև ղեկավարումէր վարժոցի երեք բաժանմունքների և ձեմարանի առաջին դասարանի մէջ մեր լսարանցւոց գործնական պարապմունքները.

Պ. Փիլիպպոս Վարդանեան.

Ընդհանուր և Ռուսաց Գրականութեան Պատմութիւն, Ընդհանուր Պատմութիւն և Գերմաներէն լեզու.

Պ. Սպիրիդոն Պալասանեան.

Հայոց Պատմութիւն և Ֆրանսերէն լեզու.

Պ. Կարապետ Կոստանեան

Պատմութիւն Հայոց Մատենագրութեան, Տեսութիւն Մատենագրութեան, Քննական քերականութիւն, Հնախօսութիւն Հայաստանի, Եկեղեցական Մատենագրութիւն և Հայաստանի Աշխարհագրութիւն.

Պ. Սեդրակ Արարատեան.

Մատեմատիքա և Տիեզերագրութիւն.

Պ. Բժ. Գրիգոր Տէր Գրիգորեան.

Բնագիտութիւն, Բնական Պատմութիւն, Բնախօսութիւն և Առողջապահութիւն. նաև վարուժէր բժշկի պաշտօն. (մինչև Յունվար ամիսը).

Պ. Մանդրէն Մանդրինեան.

Ռուսաց լեզու, Ռուսաստանի Աշխարհագրութիւն, Ռուսաց Պատմութիւն և Ընդհանուր Աշխարհագրութիւն. նաև վարուժէր վերակացութեան պաշտօն.

Պ. Մարտիրոս Քէջէանթէնեան.

Գեղագրութիւն (մինչև Յունվար ամիսը)

Պ. Առաքել Սարգինեան.

Գծագրութիւն և Նկարչութիւն (մինչև Յունվար ամիսը).

Պ. Ռոբէն Ռոբինեան.

Տաճկերէն լեզու (Տաճկահպատակների համար).

Պ. Արքուշէս Սարգիսեան.

Աւագ վերակացու Ճեմարանի.

Պ. Աղեքսանդր Սիմէոնեան.

Վերակացու.

Պ. Բժ. Եփրեմ Տէր Գասպարեան.

Ճեմարանի բժշկի պաշտօնակատար (Յունվարից).

Պ. Դարբինեան Տէր Արիստակէսեան.

Քարտուղար (մինչև Յունվար ամիսը).

Տարուայ սկզբին ինձ վերայ մնաց միայն շաբաթական հինգ դաս Հանգաբանութիւնից, Ֆիզիքական Աշխարհագրութիւնից և Թուաբանութիւնից. Իսկ Յունվարից, երբ Պ. Բժ. Տէր Գրիգորեանը հրաժարուեցաւ իւր պաշտօնից, նորա բոլոր դասերը ծանրացան ինձ վերայ. այնպէս որ 1882—3ի երկրորդ կիսամեակում ես ունէի շաբաթական «21» դաս.

Ուսումնական խորհուրդը խոր. ուրամութիւն զգաց լսելով Ճեմարանի Վ.Հ. Հիմնադրի մահուան լուրը անցեալ Դեկտեմբերի 6ին. իսկոյն նիստ կազմեց որոշելու համար թէ Ճեմարանը ինչ մասնակցութիւն պէտք է ունենայ յուղարկաւորութեան հանդիսին եւ ինչով պէտք է յաւերժացնէ Բարձր Հանգուցելոյ յիշատակը Ճեմարանի մէջ:

Որոշուեցաւ հետեւեալը՝ որ ամենայն ճշտութեամբ կատարուեցաւ.

1. Աշակերտներին դասերից ազատ կացուցանել մինչեւ Դեկտեմբերի 14 ը:

2. Ամեն առաւօտ եւ երեկոյ աշակերտաց հետ եկեղեցի յաճախել հոգեհանգստեան կարգին ներկայ լինելու մինչեւ Դեկտեմբերի 19 ը:

3. Մի ծաղկեայ պսակ պատրաստել ձեմարանի կողմից:

4. Խնդրել Ս. Սինոդից յուղարկաւորութեան հանդիսին Վ.Հ. Հանգուցելոյ դագաղը ձեմարանով անցկացնել եւ սորա հիւսիսային եւ հարաւային դռների մօտ հանգիստներ կատարել:

5. Գ. լսարանի ուսանող Կարապետ Տէր Մկրտչեանին յանձնել մի դամբանական պատրաստել:

6. Այսուհետեւ առ միշտ Հանգուցեալ Վ.Հ. Հիմնադրի անունը յիշատակել աշակերտաց երեկոյեան աղօթքի մէջ այսպէս.

«Տէր Աստուած մեր՝ յիշեա զՀոգի Հիմնադրի ձեմարանիս Տ.
«Դէորգայ Դ. Հանգուցեալ Կաթուղիկոսի ամենայն Հայոց եւ
«հանգո՛ զնա ի լոյս երեսաց Քոց»:

7. Քառասուն օր ձեմարանի մէջ առաւօտեան եւ երեկոյեան աղօթքի ժամանակ ասել հանգստեան շարական:

ձեմարանի ուսումնական խորհուրդը չէր կարող անտարբեր մնալ Թիֆլիզում տօնելիք Մեղու Հայաստանի լրագրի 25 ամեայ յօբելեանի առթիւ. ուստի որոշուեցաւ մի շնորհաւորական հեռագիր ուղարկել այդ օրը խմբագրութեանը եւ ժողովել ուսուցչաց մէջ 250 ռ. քսան եւ հինգ օրինակ Մեղու ցրուելու համար չքաւոր ուսումնարաններին:

1882 — 3 ուս. տ. Վարժոցի երիտասարդ աշակերտներից ուսումնական պիտոյից համար դրամ ժողովուեցաւ: Այդ գումարի մուտքը եւ ծախքը պարտք ենք համարում հրատարակել ի գիտութիւն ընդհանրութեան՝ նշանակելով մուտքի մէջ աշակերտաց անուններն ու ազգանունները՝ նոցա տուած անդորրա-

գրերի համարները եւ իւրաքանչիւրից ստացած գրամի քանակութիւնը:

Հ Հ գրեանների		Մ Ո Ւ Տ Ք.	Մ.
1	Սեդրակ Եղիազարեանից		12
2	Սարգիս Խաչատրեանից		12
3	Գրիգոր Յովհաննիսեանից		12
4	Մկրտիչ Ներսիսեանից		18
5	Աւետիս Եղիազարեանից		12
6	Յակոբը Թորոսեանից		18
7	Նահապետ Յակոբեանից		3
8	Ղազար Տ. Պետրոսեանից		12
9	Կարապետ Կարճիկեանից		12
10	Տիգրան Ենգիբարեանից		18
11	Վախթանգ Դարբինեանից		6
12	Ասքանազ Զաքարեանից		18
13	Վազարշակ Սահակեանից		12
14	Արտաշէս Մկրտչեանից		6
15	Գեղամ Նուռասարգեանից		6
16	Յարութիւն Գալստեանից		6
17	Արգար Ստեփանեանից		6
18	Սողոմոն Յովհաննիսեանից		12
19	Միքայէլ Բարայեանից		12
20	Գեղամ Մատթէոսեանից		18
21	Երուանդ Մաւիկոնեանից		18
22	Արշակ Պուզեանից		12
23	Արրահամ Գիւլխանդանեանից		12
24	Գարսեւան Մարգարեանից		12
25	Յովհաննէս Իսրայէլեանից		12
26	Ռուբէն Տ. Մկրտչեանից		18
27	Յակոբը Ալիխանեանից		18
28	Կարապետ Յակոբեանից		3
29	Տիգրան Տ. Անտոնեանից		6
30	Յովհաննէս Վարդանեանից		18
31	Գէորգ Ասլանեանից		18
32	Եփրեմ Մ. Նազարեանից		12
33	Նազար Մ. Նազարեանից		12
34	Վահրամ Պուզեանից		18
35	Արշակ Յակոբեանից		12
36	Հայրապետ Վարիրեանից		12
37	Լեւոն Ներսիսեանից		18
38	Տիգրան Տ. Յովհաննիսեանից		12
39	Ռուբէն Զանիրբեկեանից		6
40	Գնդէոն Տ. Իսրայէլեանից		5
41	Բարդուղիմէոս Վարդիկեանից		12
42	Մկրտիչ Բզնունուց		18
43	Կարապետ Մարտիրոսեանից		3
44	Երուանդ Տ. Աւետիքեանից		12
45	Ղազար Ադիրբեգեանից		12
46	Կարապետ Ասկարեանից		12
47	Աղարեգ Դաւթեանից		12
48	Յովակիմ Սուքիասեանից		6
49	Մկրտիչ Յովակիմեանից		12
50	Սահակ Նիկողայոսեանից		18
51	Գեղամ Ասլանեանից		12
52	Ստեփան Տ. Յակոբեանից		6
53	Աւետիս Խուժարեանից		12
54	Աղաջան Յակոբեանից		6
55	Անդրէաս Գէորգեանից		12
56	Եղիշէ Տ. Յովհաննիսեանից		6
57	Յովսէփ Խաչատրեանից		18
58	Յարութիւն Մելքոնեանից		6
59	Սարիբեգ Սահակեանից		4
60	Աղէքսանդր Զանիրբեկեանից		12
61	Տիգրան Կանպլեանից		18
62	Արշակ Յակոբեանից		5
63	Յովսէփ Մովսիսեանից		10
64	Յակոբը Կարապետեանից		18
65	Ենովք Զանիրբեգեանից		18
66	Պարոյր Յովհաննիսեանից		8
67	Տիգրան Սմբատեանից		5
68	Արամ Արամեանից		18
69	Հմայեակ Անդրէասեանից		18
70	Եղիշէ Անդրէասեանից		6
71	Կիւրեղ Բարայեանից		6
72	Միքայէլ Մխիթարեանից		12
73	Յարութիւն Հայոյեանից		18
74	Արտաշէս Տ. Յովհաննիսեանից		12
75	Արսէն Մնացականեանից		6
76	Գասպար Հայոյեանից		18
77	Գրիգոր Վարդանեանից		6
78	Նիկողայոս Տ. Աւետիքեանից		3
79	Տիգրան Խաչատրեանից		12
80	Ահարոն Տ. Մարտիրոսեանից		
81	Ահարոն Վրթանիսեանից		18
82	Յարութիւն Պետրոսեանից		12

83	Կարապետ Եբեմեանից	12	87	Կարապետ Բոչարեանից	6
84	Յարութիւն Տրդատեանից	6	88	Յակոբ Թունեանից	12
85	Միքայէլ Մարկոսեանից	6		Գումար	1003
86	Համբարձում Յովհաննիսեանից	6			

№ 71 անդորրագրով ստացած վեց ռուբլին Կիւրեղ Բաբայեանից՝ վերադարձուեցան իւրեան, որովհետև նա չբաւոր էր, ուստի այդ գրամը մուրքից հանելու է . . . 6

Ընդ ամենը 997

ԾԱԽՔ.

	Ռ.	Կ.
Ուրթը արշին քաթան	1	20
150 արշին Թանաքաման	22	50
Վառելափայտ	273	»
2 հատ կողպէք	»	40
Վառարաններ սարքելու	3	»
Խոշոր տառեր կարտելու և փայտի վերայ կպցնելու . .	1	95
Թուղթ № 6 երեսունիններ օգտայ . . .	110	80
Բարետախտակ 179 հատ . . .	42	25
26 արկղ քարեգրիչ	22	»
4 հատ մատեան	4	80
200 քանոն	20	»
Նստարաններ նորոգելու	15	»
2որս կուժ	»	60
146 գրքի կազմ	36	50
7 գրոսս մատիտ	30	24
3 » գրչակոթ	17	28
60 արկղ գրիչ	36	»
2 գրվանքայ սպունգ	8	»
20 արկղ թանաքի փոշի	6	
40 օրինակ Դիւցազնական Աշխարհ . . .	13	35
40 » Նահապետական » . . .	24	55
40 » Ընտանեկան » . . .	15	«
100 » Հէնչէլի Թուաբանութիւն . . .	39	50
55 » Կորֆի Ռուսերէն ձեռնարկ . . .	44	85
42 » Դաւթեանի » » . . .	18	87
50 » Հիւսուածք » » . . .	46	»
1 » Կորֆի ձեռնարկ ուսուցչի համար . .	»	70
Մի մետաղեայ կարկին	3	20
Ծառայի	17	»
Ճանապարհածախք և հեռագրեր . . .	57	29
Գումար	931	83

Գնիքը հանելով մուտքից մնումէ վաթսուն եւ հինգ ռուբլի տասնեօթը կոպէկ (65 ռ. 17 կ.), որ փոխանցուեցաւ 1883 — 4 ուս. տ. հաշուին:

Մենք վերջացնում ենք մեր խօսքը, ցանկալով որ Ս. Սինոդի, Վանքի միաբանութեան եւ Ճեմարանի մէջ եղած բարոյական կապը անխզելի մնայ երկար տարիներ եւ Ճեմարանը իւր խաղաղ ընթացքով յարատեւ կեանք ունենայ. Ազգն էլ շարունակ վայելէ այս նուիրական Տաճարի պտուղները, ստանալով այս տեղից ազգային եւ բարոյական դաստիարակութեամբ եւ արդի գիտութիւններով բեղմնաւորուած եկեղեցական պաշտօնեաներ եւ ընտիր ուսուցիչներ ի փառս Սուրբ Աթոռոյս, ի պարծանս Հայ Ազգի եւ յանմոռաց յիշատակ Հանգուցեալ Հիմնադրի Ճեմարանիս:

ՏԵՍՈՒՉ ՃԵՄԱՐԱՆԻ Ա. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ.

1883 մարտ.
Սեպտեմբերի 24-ին.
Ս. Էջմիածին:

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.
FL0052159

ЦЕНА 1/8
A III
714